

אין עוד מלבדו
אין עוד ומיוחד

בית שלמה

פרפראות כסא ודארין קדם רגלי אי זה בית אשר תבנו לי ויא זה מקום מנוחתי

פרפראות בדרך מוסר על פרשת השבוע

יוצא לאור ע"י עמותת "משנה שלמה" כל הזכויות שמורות

פרשת יתרו
התשע"ח

גליון 104

נא לשמור על
קדושת הגליון

נא לא לעיין בו בשעת
התפילה וקריאת התורה

בס"ד

לעילוי נשמת
מו"ר אבי ר' דוד שלום ב"ר שלמה דב
הרה"ק רבי שלמה יהושע דוד
מראדזימין ב"ר יעקב אריה
הרה"ק רבי חיים מרדכי מרגליות
הגה"ק רבי שלום מרדכי הכהן
שוואדראן ב"ר משה
הרה"ק רבי משה מקיטוב ב"ר שלמה
הרה"ק רבי יחזקאל מקוזמיר ב"ר צבי
הירש
הרה"ק רבי חיים פאלאג'י ב"ר יעקב
הרה"ק רבי משה מלאדמיר ב"ר שלמה
הרה"ק רבי שמואל מסלונים ב"ר יחיאל
מיכל אהרן
הרה"ק רבי חיים דוד דאקטור ב"ר ישכר
בער
הרה"ק רבי יהודה לייב חנליש ב"ר מאיר
הרה"ק רבי יחזקאל מאיר מגאסטנין ב"ר
יעקב צבי

לקבלת גליון זה למייל שלחו בקשה ל- MISHNA.SHLEMA@gmail.com | לתרומות והקדשות ולהפצה 052-580-2345

"ויספר משה לחתנו את כל אשר עשה ה' לפרעה ולמצרים על אודת ישראל את כל התלאה אשר מצאתם בדרך ויצלם ה'" (י"ח, ח')
רש"י - למשוך את לבו לקרבו לתורה

ידוע מה שאומר רבי נחמן מברסלב זי"ע כי העולם אומרים שסיפורים עוזרים להירדם כמעשה אחשוורוש ואנו אומרים שסיפורים עוזרים להתעורר וניתן ללמוד זאת גם מפסוק זה ויספר משה לחתנו ומפרש רש"י הקדוש כי ע"י הסיפורים של קריעת ים סוף ומלחמת עמלק היה מתכוון משה לקרב את יתרו לתורה ולכן העצה לרוצים להתעורר לעבודת ה' היא לקרוא סיפורים צדיקים וכידוע אפילו שיחת חולין של צדיקים תורה היא

"אם את הדבר הזה תעשה וצוף אלקים ויכלת עמד וגם כל העם הזה על מקומו יבא בשלום" (י"ח, כ"ג)

כדי שלא יצטרך לחזור בגלגול ובכך יוכל לשכב בשלום על משכבו וכן עניין זה נרמז במילה מקומו שהרי היה יכול לומר וכל העם יבואו בשלום ללא המילה מקומו אלא דבר זה בא לרמז על כך שהמקום הוא של הקב"ה יתברך שמו ומלא כל הארץ כבודו ואין המקום הוא של האדם אלא של הקב"ה וברצונו נותן וברצונו לוקח ולכן אין אדם יכול לקחת או לקבל אלא"כ הדבר נגזר משמים ע"כ יש על האדם ללכת בדרכים ישרות לא לגנוב ולא לגזול ואז יוכל לנוח לאחר מאה ועשרים על משכבו בשלום

ידוע שכאשר כתובה האות ב' לפני המילה שלום הכוונה למי שנפטר ל"ע מהעולם ולכן כאשר אנו מברכים אדם היוצא לדרך אנו אומרים לך לשלום א"כ מדוע אומר יתרו שהעם יבוא על מקומו בשלום והוא מזכיר זאת דווקא בעניין בעלי הדין שבאים להתדיין לפני משה אלא ניתן לתרץ בס"ד כי בזה בא יתרו לרמוז למי שלא שילם את כל חובותיו הכספיים בעוה"ז יש עליו לחזור בגלגול לשלם את חובותיו וכן מי שגנב או גזל גם הוא יצטרך לחזור לזה העולם כדי לשלם למי שלקח ממנו ללא רשות מכאן יוצא שכל הנ"ל לא נחים בשלום על משכבם אלא צריכים הם לחזור בגלגול וע"כ אומר יתרו שיש על הדיינים לשים לב לפסוק דין אמת שכל אחד ישלם את מה שחייב

"וישב משה את דברי העם אל ה'" (י"ט, ח')

רש"י - ביום המחרת, שהוא יום שלישי, שהרי בהשכמה עלה. וכי צריך היה משה להשיב, אלא בא הכתוב ללמדך דרך ארץ ממה שלא אמר, הואיל ויודע מי ששלחני, איני צריך להשיב בדרך צחות נאמר כי ישנם אנשים האומרים שהם דתיים בלב ואין הם צריכים לקיים גם את המצוות המעשיות וכבר הקב"ה יודע כמה הם מאמינים ונראה מפס' זה כי כמובן אין הם נוהגים כשורה לפי שאנו למדים ממעשה משה רע"ה שאע"פ שהוא ידע כי הקב"ה יודע את תשובת בני"י שאמרו נעשה ונשמע בכל זאת הוא השיב את דברי העם לקב"ה ומכאן שיש גם לעשות מעשה ולא להשאיר את הדברים רק בגדר מחשבת הלב

"פי חיים הם למוצאייהם ולכל בשרו מרפא" (משלי ד' כ"ב)

בקבר וזה לכל בשרו מרפא והמילה כי העולה למניין האות ל' מורה על עניין לימוד תורתו של הרב המחבר הנזכר ונשאלת השאלה מדוע נכתב בתחילה חיים הם למוצאייהם בלשון רבים ואח"כ נכתב ולכל בשרו מרפא לשון יחיד וניתן לתרץ בס"ד שעניין זה בא לרמז על מי שעוזר להדפיס את חידושי התורה של הקדמונים גם הוא נכלל בגדר מחדש חידושים שכן ע"י עזרתו בהדפסה זכה הרב המחבר שדבריו ילמדו ע"י אחרים בעתיד ואם ע"י כך יזכה הלומד גם לחזור בתשובה מכך או אפילו יזכה הלומד רק לערער בתשובה מכך אותה הזכות נוקפת גם לזכותו של מי שעזר להביא את הדברים לדפוס ויקבל על כך שכר בעוה"ב ולכן נכתב חיים הם למוצאייהם היינו לכל מי שעזר בהדפסת הספרים אך השפתיים דוובבות בקבר רק לרב המחבר ולכן הסיפא נכתבה בלשון יחיד

נכתב בגמרא בכורות (ל"א ע"ב) "דאמר ר' יוחנן משום ר' שמעון בן יוחי כל תלמיד חכם שאומרים דבר שמועה מפיו בעולם הזה שפתותיו דוובבות בקבר ואמר רבי יצחק בר עזריי מאי קראה וחכך כיון הטוב הולך לדודי למישרים דוובב שפתי ישנים ככומר של ענבים מה כומר של ענבים כיון דאדם נוגע בו דוובב אף תלמידי חכמים כיון שאדם אומר דבר שמועה מפיו דוובבות שפתיו בקבר" היינו שמי שחידש חידושי תורה והוציאם וכתבם בספר ואחרי פטירתו לומדים מספריו שפתיו דוובבות בקבר וזה נרמז בפס' הנ"ל כי חיים הם למוצאייהם בעולם הבא שע"י לימוד תורתם בעוה"ז הם הולכים מחיל אל חיל בחינת חיים בעוה"ב וכן מפרש רש"י הקדוש על אתר את המילה דוובבות "נעות והנאה הוא לו שדומה כחי" וכל בשרו מרפא לפי שהשפתים שהם בשר דוובבות נעות

משנת הצדיק - הרב חיים פלאג'י צוק"ל זי"ע - י"ז שבט (שישי)

נולד באיזמיר לרבי יעקב ולקאלי קאדין פלאג'י (פלאצ'י). סבו מצד אמו היה רבי יוסף רפאל בן חיים חזן מחבר ספר "חקרי לב" אשר בערוב ימיו היה הראשון לציין. בשנת ה'תקס"ז בהיותו בן 19 התחתן רבי חיים, ובשנת ה'תקע"ג קיבל את הסמכתו ל"החכם השלם" על ידי סבו רבי רפאל יוסף.

כל ימי חי אביו, רבי יעקב, לא נאות רבי חיים לקבל עליו תפקיד ציבורי, ורק בשנת ה'תקפ"ח קיבל עליו להיות דיין בבית דין וראש ישיבת "בית יעקב רבי" באיזמיר. בשנת ה'תקצ"ז נתמנה רבי חיים לאב בית דין הגדול באיזמיר שמנה 45 רבנים, ובשנת ה'תרט"ו התמנה למשרה הרמה ביותר באיזמיר חכם באשי ולאחר כשנה אף אושר מינויו על ידי הסולטאן עבד אלמג'יד הראשון באישור מלכותי "נישאן" ובכך ניתנו לו סמכויות לשפוט, להוציא לפועל את פסקיו, והופקדה בידי שלטונה של הקהילה היהודית כולה.

בשנת ה'תרכ"ח בחג שמחת תורה בשעת קריאת התורה קרא רבי חיים את הפסוק "וימת שם משה" ופרץ בבכי, בשעה זו הבינו אנשי קהילתו כי ימיו קרובים ופרצו אף הם בבכי מר, ואכן ביום י"ז שבט, יום לאחר שסיים את ספרו "ברכת מועדיך לחיים" נפטר רבי חיים מרעלת דם, בשיבה טובה רבי חיים פעל רבות למען עניי עירו ושימש משענת ופה לכל חסרי המגן מבני קהילתו, והיה מוכיח את העשירים בבני קהילתו, בדרשותיו. כמו כן תיקן תקנות והקים מוסדות קהילתיים למען החלשים. רבי חיים הרבה להוכיח בדבר האיטור לצער ולפגוע באחרים ואף לא בילדים קטנים וידועה תוכחתו אל האדונים המצערים את משרותיהם ואינם מתחשבים בקשייהן. רבי חיים לא חת מפני נכבדי ועשירי הקהילה והוכיח אותם פעמים רבות על יחסם לעניי הקהילה ואף מתח ביקורת על עשירי עירו המסרבים לשלם מסים לפי יכולתם ואף העלו בשיעור ניכר את המס על הבשר (ה"גאבילה"), רבי חיים התרעם כי לא רק שאינם מחזקים ידיהם של לומדי תורה ועניים, ומבטלים את הנוהג של חלוקה לעניים בערבי שבתות, אלא שבהעלאת מחיר הבשר הם מעבירים את תשלום המסים על כתפי העניים ועל כן פסק כי אף מההכנסה של מס הבשר (ה"גאבילה") יופרש חלק לעניים ולעמלי תורה, כדבריו "לא בחר בזה ה', ובמקום צדקה ותהי לצדקה, וכי אין לך גזל וחמס גדול מזה"

רבי חיים פעל רבות להקמת בית חולים יהודי באיזמיר ולשם כך אף גייס נדבנים ידועים בעולם בהם הברון רוטשילד וסר משה מונטיפיורי עימם רקם קשרים חמים, אותם הפעיל רבי חיים גם כדי להציל את יהודי דמשק מעלילת הדם אשר העלילו עליהם. וכן פעל להקמת מוסדות לעזרה סוציאלית ומוסדות ציבוריים נוספים והיה מעורב אישית בהקמת כל מוסד ותפעולו. רבי חיים דאג לפרנסת עניי העיר ואף בשעותיו האחרונות לפני מותו ביקש כי לא יטריחו את הציבור להתפלל לרפואתו אלא ישכרו מתפללים מעניי העיר למטרה זאת. רבי חיים מפורסם היה במידת הכנסת האורחים שבה כיבד את כל באי ביתו, וכן בחידושו שמותר לבעל הבית לשנות מדבורו (לשקר), כדי שאורח לא יצטער. וכך כותב הרב בספרו צדקה לחיים "כך היא מידתה של נוות ביתי תבורך מנשים שכשיש בביתנו איזו שמחה וגיל, ובכלל לעשות סעודה לעניים, אינה נותנת לאכול לשום אחד מהקוראים, עד שמסדרת השולחנות לעניים בתחילה, ואחר כך משימה שולחנות שיאכלו הקוראים. וכן ראוי לעשות כפי לשון הזוהר הקדוש הלזה, וגם כפי מה שאמרו בתקונים – שצריך ליתן לעניים, מהטוב שלו ומתחילת המאכל, ולא למה שמשירי בסוף. והגם כי בלאו הכי כבר מכינים מה שנותנים לאכול לפני העניים, וראוי להם, בכלים מיוחדים בפני עצמן, ואינו משירי מאכלם, מכל מקום כיוון שנותנים להם לבסוף מורה על העדר כבוד, ושהם שירי".

רבי חיים תיקן תקנות אשר היו לרווחת אנשי העיר כולה ואף למען בריאות הציבור וידועה הוראתו להימנע מעישון סיגריות לא רק בשבת אלא אף בימות החול הוא אף תיקן את תקנת "חינוך חובה" – אין אב רשאי להוציא את בנו מהתלמוד תורה לפני שהילד ידע לכל הפחות את סדר התפילות וקריאה, וכן תיקן שבעל מלאכה רשאי להעסיק גער כשוליה רק לאחר שהילד סיים את לימודיו לשביעות רצונם של מפקחים שמונו לכך. וכן הקים לפני מותו "ועד" מיוחד לפיקוח על מוסדות החינוך בעיר ועל עניי החינוך בכלל.

הרב חיים פלאגי פרסם כ-80 ספרים אשר עסקו בכל חלקי הפרד"ס ספרים על התנ"ך, ספרים על התלמוד, ספרי מוסר, ספרי מדרש ודרשות, ספרי הלכה, ספרי קבלה, וספרי שו"ת. הרב היה מחלק את כל ספריו בחינם, ולעולם לא מכרם. הרב ידוע ומפורסם בעיקר בזכותו ספרו: "כף החיים". מסופר כי במשך כל זמן הלווייתו ירד גשם קל על מסע ההלוויה, ובשעת סתימת הגולל פרצה רוח חזקה אשר כיבתה את כל הנרות בבת אחת. באותה השעה חלמו כמה רבנים חשובים מארץ ישראל כי רב גדול מטורקיה נפטר, והם מצווים לחלוק לו כבוד אחרון מספרים השומרים המוסלמים של בית העלמין העתיק באיזמיר כי המקוה המוצב בבית העלמין מכיל מים אשר מגיעים ממעיין טבעי אשר נובע מתחת קברו של הרב חיים פלאגי

דובב שפתי ישנים – ליקוטים מספרים שפחות מוכרים

הר סיני – הרב סיני שטינר צצוק"ל זי"ע

"לא יהיה לך אלקים אחרים על פני" (כ, ג')

בפני רבו וכמו שפירש רש"י ז"ל בש"ס קידושין דף מ"ג שם דלזה הי' אוריה החתי מורד במלכות ונתחייב מיתה מפני שאמר ואדוני יואב בפני דוד יע"ש וא"כ הבורא ב"ה שמלא כל הארץ כבודו לא יתכן לכבד משרתיו בפניו והוה הכוונה על פני והוא דכבר נודע ממאמרם ז"ל לא ראה יחזקאל מה שראתה שפחה על הים שראו כולם בעיניהם ואמרו זה אלי ואנוהו שרמוזו באצבע יע"ש וא"כ בזה שפיר היו יכולים לטעות שלא נצטוו על ע"ז אלא אותו הדור בלבד יען המה ראו את ה' בעיניהם ולזה לא יתכן לעבוד ע"ז בפניו כי ה' הי' נגד פניהם משא"כ הדורות שאחריהם שהקב"ה הוא אל מסתתר ולא יראהו אדם יהי' מותר לעבוד ע"ז ואף יהי' מצוה בדבר כי מגדולת עבד ניכר גדולת הבורא הוכרח התורה לכתוב על פני כל זמן שאני קיים כי הקב"ה חי לעולם ועינו בכל חושך לא יסתיר ממנו ומלא כל הארץ כבודו ולזה לא יתכן לכבד את משרתיו ולעבדם על פני יוצרם אדוניהם

לא יהיה לך אלוקים אחרים על פני רש"י ז"ל "כל זמן שאני קיים שלא תאמר לא נצטוו על ע"ז אלא אותו הדור" ע"כ יע"ש והדבר יפלא איך יעלה על הדעת שלא נצטוו על ע"ז אלא אותו הדור בלבד ומדוע לא כתבה התורה כן על פני בשום אחד משארי מצות כ"א רק בע"ז בלבד והנראה לדעתי בזה הדנה כבר נודע דברי הרמב"ם ז"ל דהאיך באה לדור אנוש טעות זו לעבוד ע"ז כדכתיב אז הוחל לקרא בשם ה' והוא דכוונתם הי' אשר בנוהג שבעולם לכבד את עבד המלך ואין בזה פחיתות לכבוד המלך ואדרבא כבוד הוא לו כי מגדולת עבד ניכר גדולת רבו ולכן חשבו באשר הקב"ה בורא כל העולמים על השמים כבודו ומאורות נתן סביבות עזו להאיר על פני תבל וכל אשר ברא לכבודו ברא והמה רק כעבדים ומשרתים לו וא"כ אם נכבד את משרתיו את השמש את הירח ואת הכוכבים ונעבדם תהי' זאת עוד לכבוד ליוצרם ובה החלו לעבוד לצבאות השמים משרתי אל אולם באמת דבריהם בטעות היו כי האף שבאמת מגדולת עבד ניכר גדולת רבו אעפ"כ לא יתכן לכבד את העבד

סגולה לפרנסה – שמירת שבת בגשמיות וברוחניות

זְכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ" (כ, ח')

ולפ"ה יתכן דכששומר האדם שבתות ברוחני בעסק התורה השבתות ההם שבתות של קודש ששומרם בדברים קדושים אבל כששומרם בגשמיות בדברים של חול לאכול ולשתות וכיוצא הם נקראים שבתות של חול והייתי אומר דבשמירה כזאת שהיא לתאות נפשו למלא בטנו אין לו כוח להמשיך השראת שכינה בישראל ולזה קמ"ל דאפילו בשבתות של חול כאלה לא זזה שכינה מישראל ואחר החיפוש מצאתי לה' מוד' אליהו ז"ל בביאור מגילת אסתר שהארץ בביאור מאמר זה ואתיא מכלל בדרך אחד מן הדרכים שדרך בדרך קרוב לזה ע"ע ודין עדיפא בס"ד"ע עכ"ל

כותב הרב יצחק חי בוכבזה בספרו לחם לפי הטף "שמירת שבת היא בגשמי וברוחני בגשמי באכילה ושתיה וכיוצא וברוחני שיעסוק בה בתורה אם אדם שמר את השבת בגשמי נותנים לו ג"כ שכר גשמי שמשפיעים לו גם בעוה"ז עושר ונכסים ואם שמר אותה ברוחני נותנים לו שכר רוחני לעוה"ב ברכת אליהו דוויק פ' קדושים אות י"ג בשם זרע ברך ובה נ"ל לפרש מאמר הזוה"ק ז"ל סו"פ קרח דקע"ט רע"ב וז"ל לא זזה שכינה מישראל בכל שבתות וימים טובים ואפילו בשבתות דחול עכ"ל אשר אומרם ואפילו בשבתות דחול כמעט אין לו שחר וכבר העיר בזה ה' פרשת דרכים ז"ל דרך עצב דרוש כ"ג ע"ע